

ISSN 2959-1953

ISSN 2959-1961

<https://osvita.eeipsy.org>

<https://doi.org/10.38014/osvita.2023.92.23>

КУДРЯ М.М.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри лінгвістики та
перекладу, Київський столичний
університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна

КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

KUDRYA M.M. Case technologies for effective foreign language learning. *One of improving the effectiveness of students' cognitive activity is the use of interactive learning technologies in the educational process. In the case of interactive technology (case technology), knowledge is produced, not mastery of ready-made knowledge. The answers to the questions must be found independently. The novelty and peculiarities of the use of case study require a detailed analysis of this method as a type of interactive forms of learning, adaptation to the peculiarities of use in teaching various disciplines. There are many classifications types of cases in pedagogical literature. Case technologies include method of situational analysis; incident method; the method of analysis of business correspondence; game design; the method of situational role-playing games; discussion method. The main function of the case method is to teach students to think creatively, to solve complex unstructured problems that cannot be solved analytically. As experience shows, the introduction of the case method into the educational process for the teacher means serious work and requires considerable mobility in communicating with students during learning. For the wide application of the case method, it is necessary to create a database of cases from various disciplines.*

Key words: *interactive learning technologies, case-technologies, case-method, effectiveness of students; cognitive activity.*

КУДРЯ М.М. Кейс-технології для ефективного вивчення іноземної мови. *Одним з найефективніших засобів підвищення ефективності пізнавальної активності студентів є використання у навчальному процесі інтерактивних технологій навчання. При інтерактивній технології (кейс-технології) відбувається вироблення знань, а не оволодіння готовими знаннями. Відповіді на питання необхідно знаходити*

самостійно. Новизна і особливості використання case-study вимагають детального аналізу даного методу як виду інтерактивних форм навчання, адаптації до особливостей використання при викладанні різних дисциплін. У педагогічній літературі є багато класифікацій типів і видів кейсів. Спроба систематизувати різні класифікації наведена в статті. До кейс-технологій належать: метод ситуаційного аналізу; метод інциденту; метод розбору ділової кореспонденції; ігрове проєктування; метод ситуаційно-рольових ігор; метод дискусії. Основна функція кейс-методу – навчати студентів креативно мислити, вирішувати складні неструктуровані проблеми, які неможливо вирішити аналітичним шляхом. Як показує досвід, введення кейс-методу в освітній процес підготовки кваліфікованих працівників для викладача означає серйозну роботу і потребує значної мобільності у спілкуванні з студентами під час навчання. Для широкого застосування кейс-методу необхідно створити базу кейсів з різних дисциплін.

Ключові слова: інтерактивні технології навчання, кейс-технології, кейс-метод, ефективність пізнавальної активності студентів.

Ціль роботи. Однією із основних цілей інтерактивного навчання є створення комфортних умов навчання, за яких той, хто навчається, відчуває свою успішність, інтелектуальну самостійність. Особливість інтерактивних технологій у тому, що в ході навчання студенти мають можливість аналізувати те, що вони знають, розуміють і думають з цього приводу. У ході навчання студенти вчать критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин та відповідної інформації, зважувати альтернативну думку, приймати продуктивні рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми щодо проблеми, яку вирішують. Накопичений в Україні та за кордоном досвід засвідчує, що інтерактивні технології навчання сприяють інтенсифікації навчального процесу й активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Під час застосування інтерактивних технологій студентам необхідно аналізувати навчальну інформацію, творчо засвоювати навчальний матеріал; формулювати власну думку, правильно її виражати, аргументувати власну точку зору, а в разі необхідності – й дискутувати; навчитись слухати і поважати альтернативну думку; знаходити спільне розв'язання проблеми; критично мислити; аналізувати ситуації, виробляти самостійне рішення; збагачувати власний соціальний досвід через ознайомлення з різними життєвими ситуаціями; розвивати вміння самостійно працювати, творчий підхід до завдання,

ініціативність та наполегливість, толерантність і вміння працювати в команді. Одним з найефективніших засобів підвищення ефективності пізнавальної активності студентів є використання у навчальному процесі інтерактивних технологій навчання. Кейс-технології – це використання конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень.

Суть методу полягає в використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень учнями з певного розділу навчальної дисципліни.

Кейси (ситуаційні вправи) мають чітко виражений характер і мету. Як правило, вони пов'язані з проблемою або ситуацією, яка існувала чи і зараз існує. Це завжди моделювання життєвої ситуації, і те рішення, що знайде учасник кейса, може служити як відбиття рівня компетентності і професіоналізму студента, так і реальним рішенням проблеми.

У кейс-технології не даються конкретні відповіді, їх необхідно знаходити самостійно. Це дозволяє студентів, спираючись на власний досвід, формулювати висновки, застосовувати на практиці одержані знання, пред'являти власний (або груповий) погляд на проблему. В кейсі проблема представлена в неявному, схованому вигляді, як правило, вона не має однозначного вирішення.

Матеріали і методи: історія кейс-методу. Метод був вперше застосований в Гарвардській школі бізнесу в 1924 році, чиї викладачі швидко зрозуміли, що не існує підручників, потрібних для аспірантської програми в бізнесі. Їх першим рішенням даної проблеми було інтерв'ю з провідними практикантами бізнесу і написання докладних звітів про те, чим займалися ці менеджери, а також про фактори, що впливають на їх діяльність. Слухачам надавалися описи певної ситуації, з якою зіткнулася реальна організація в своїй діяльності, для того щоб ознайомитися з проблемою, аби знайти самостійно і в ході колективного обговорення рішення.

Кейс-метод широко використовується в бізнес-навчанні в усьому світі і продовжує завойовувати нових прихильників. Так, з 50-х років двадцятого століття бізнес-кейси набувають поширення в Західній Європі. Лідруючі бізнес-школи [INSEAD](#), LBS, HECParis, LSE, ESADE беруть найактивнішу участь не тільки у викладанні, а й у написанні таких кейсів.

Класифікація кейсів:

За структурою - структуровані кейси (highly structured case) — короткий і точний виклад ситуації з конкретними цифрами і даними. Для такого типу кейсів існує певна кількість правильних відповідей. Вони призначені для оцінки знань і / або вмінь використовувати одну формулу, методику в певній галузі знань.

Неструктуровані кейси (*unstructured cases*) — вони являють собою матеріал з великою кількістю даних і призначені для оцінки стилю і швидкості мислення, вміння відокремити головне від другорядного і навичок роботи в певній галузі. Для них існують кілька правильних варіантів відповідей і зазвичай не виключається можливість знаходження нестандартного рішення.

Кейси першовідкривачів (*ground breaking cases*) можуть бути як дуже короткі, так і довготривалі. Спостереження за рішенням такого кейса дає можливість побачити, чи здатна людина мислити нестандартно, скільки креативних ідей вона може видати за відведений час. Якщо проходить групове рішення, то чи може вона підхопити чужу думку, розвинути її і використовувати на практиці.

За формою подання: паперові кейси, відеокейси та ін.

За розміром:

Повні кейси (*в середньому 20-25 сторінок*) — призначені для командної роботи протягом декількох днів і зазвичай мають на увазі командний виступ для презентації свого рішення.

Стислі кейси (*3-5 сторінок*) — призначені для розбору безпосередньо на занятті і мають на увазі загальну дискусію.

Міні-кейси (*1-2 сторінки*) - як і стислі кейси, призначені для розбору в класі і часто використовуються як ілюстрації до теорії, що викладається на занятті. У багатьох випадках міні-кейс може бути сформульований коротко, у вигляді одного-двох абзаців, і забезпечений питаннями, на які потрібно дати відповідь в обговоренні.

За рівнем складності можуть бути кейси для бакалаврів, кейси для магістрів, кейси для програм та курсів підвищення кваліфікації.

За дисциплінами: педагогіка, іноземні мови тощо.

Кейс-технологія як навчальний метод використовується для того, щоб задіяти комунікативні та творчі здібності студентів, навчити їх здобувати знання та сформувати компетентності.

Що саме являє собою цей навчальний метод та які його особливості?

Суть методу полягає в використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень студентами з певного розділу навчальної дисципліни.

Кейси (ситуаційні вправи) мають чітко виражений характер і мету. Як правило, вони пов'язані з проблемою або ситуацією, яка існувала чи і зараз існує. Це завжди моделювання життєвої ситуації, і те рішення, що знайде учасник кейса, може служити як відбиттям рівня компетентності і професіоналізму учасника, так і реальним рішенням проблеми.

У кейс-технології не даються конкретні відповіді, їх необхідно знаходити самостійно. Це дозволяє студентові спираючись на власний досвід, формулювати висновки, застосовувати на практиці одержані знання, пред'являти

власний (або груповий) погляд на проблему. В кейсі проблема представлена в неявному, схованому вигляді, як правило, вона не має однозначно-го вирішення.

Цінність кейс-технології полягає в тому, що вона одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми.

Кейсом також називають спеціальний набір навчальних матеріалів, пред'явлених учню для вивчення.

Цілі кейс-технологій полягають в аналізі інформації (самостійно та у складі групи); пошуку ключових проблем запропонованого завдання; пошуку відомостей, які необхідні для вирішення завдання; пошуку та оцінка альтернативних шляхів розв'язання завдання та обрання найкращого рішення і складання плану дій.

Основні етапи кейс-методу є пред'явлення кейсу викладачем; індивідуальне вивчення кейсу кожним членом групи; розробки варіантів індивідуальних рішень; обговорення варіантів індивідуальних рішень в кожній підгрупі та підготовка до обговорення і дискусії.

Кейс — це одночасно і вид завдання, і джерело інформації для його виконання.

Існують наступні типи кейсів: кейс-випадок, кейс-вправа і кейс-ситуація.

Кейс-випадок – це короткий кейс, який розповідає про окремий випадок. Його можна використовувати під час заняття для того, щоб проілюструвати певну ідею або підняти питання для обговорення. Даний кейс можна прочитати дуже швидко і тому студентам не потрібно готуватися вдома.

Кейс-вправа надає студенту можливість застосувати на практиці здобуті навички. Найчастіше використовується там, де необхідно провести кількісний аналіз.

Кейс-ситуація – класичний кейс, що вимагає від студента аналізу ситуації. В ньому найчастіше ставиться запитання: “Чому ситуація набула такого розвитку і її можна вирішити?”.

Кейс-ситуація, як правило, вимагає чимало часу для ознайомлення, тому з метою економії часу бажана попередня самостійна підготовка.

Переваги використання кейс-технології: Кейс-метод або метод ситуаційних вправ є інтерактивним методом навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем, спілкуватися іноземною мовою.

Кейс-метод передбачає командний характер пізнавальної діяльності, творчий підхід до пізнання, поєднання теоретичних знань і практичних навичок, глибоке занурення у ситуацію. Технологія „кейс” досить сильно впливає

на професіоналізацію студентів, формує інтерес і позитивну мотивацію до навчання. Кейс-технології дають змогу виявити різноманітні точки зору, розвинути навички аналізувати та мислити критично.

Кейс-метод застосовується нарівні з іншими методами викладання. Чим вищий рівень освітньої програми, тим легше та ефективніше працювати з кейсами. Під час використання кейс-методу навчання необхідно дотримуватися певних правил складання кейса, брати до уваги особливості роботи з кейсом у різних вікових групах, дотримуватися організаційних правил роботи над кейсом у групі і, крім того, слід правильно визначити роль викладача, оскільки під час використання кейс-методу роль викладача суттєво відрізняється від традиційної.

Методичною метою застосування кейс-методу може бути ілюстрація до теорії, чисто практична ситуація, а також їх поєднання. Однак у будь-якому випадку мета має бути вагомою, щоб робота з кейсом зацікавила студентів. Цьому сприятиме напруженість ситуації, описаної в кейсі, конфлікт, навіть драматичність, що вимагають прийняття швидких рішень.

Роль викладача при використанні кейс-методу суттєво відрізняється від традиційного: він передає свої повноваження студентам, його керівна роль зводиться до мінімуму. Втручання викладача в роботу студентів повинно бути обмеженими, воно зводиться лише до регулюючої функції, викладачу відводиться роль спостерігача. Студентів обов'язково треба підбадьорювати, відмітити сильні і слабкі сторони рішень. При використанні кейс-методу оцінки в балах не виставляються, а лише оцінюється рівень участі студентів в роботі.

Використання кейс-методу відкриває широкий простір, для творчості, самостійності, розвиває практично мислення, уміння аналізувати інформацію, формулювати і розв'язувати проблеми, а також формує життєві компетентності.

Кейс-метод (Case study) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців. Реформування національної системи освіти України, сучасні тенденції світової інтеграції зводять проблему розвитку особистості в ранг пріоритетних завдань. Тому велике значення набуває впровадження інтерактивних методів навчання і виховання, яке є ефективнішим засобом в опануванні сучасних технологій, підвищенні ефективності навчання і якості знань, формуванні життєвої і професійної компетентності сучасної молоді.

Однією з інтерактивних методик, що набула популярності у Великобританії, США, Німеччини, Данії та інших країнах стала 'Case study' (кейс-метод, метод аналізу ситуацій), розроблена англійськими науковцями М. Шевером, Ф. Едейем та К. Ёйтс. Саме їй у світової практиці відводиться важливе місце для вирішення сучасних проблем у навчанні. Вперше кейс-метод був застосований у 1910 р. при викладі управлінських дисциплін у Гарвардський біз-

нес-школі, який добре відомий інноваціями, а в Україні даний метод став поширюватись тільки у другій половині 90-х років XX ст., як пізнавальна акселерація у процесі вивчення природничих наук.

Як специфічний метод навчання, кейс-метод застосовується для розв'язання властивих йому завдань. До основних його проблем належить технологізація і оптимізація; методологічне насичення; застосування в навчанні різних типів і форм та компетентісний підхід.

Цілі, на які спрямовано використання кейс-методу, залежить від типу конкретної ситуації, а саме виділяють: кейс-потреби, кейс-вибір, кризовий кейс, конфліктний кейс, кейс-боротьба, інноваційний кейс.

Навчальні завдання кейс-методу полягають у набутті навичок використання теоретичного матеріалу для аналізу практичних проблем; формуванні навичок оцінювання ситуації, вибір та організацію пошуку основної інформації; виробленні вмінь формулювати питання і запити; виробленні умінь розробляти багатоваріантні підходи до реалізації плану дії; формуванні вмінь самостійно приймати рішення в умовах невизначеності і формуванні навичок та прийомів всебічного аналізу ситуацій, прогнозування способів розвитку ситуацій та формуванні вмінь та навичок конструктивної критики.

Кейс-метод має певні переваги, так як є не тільки навчальним, а й має великий виховний потенціал з позиції **формування особистісних якостей**: розвиток працьовитості; розвиток креативності; формуванні здатності до конкурентоспроможності; формуванні готовності взяти на себе відповідальності за результати власного аналізу ситуації і за роботу всієї групи; формуванні впевненості в собі; формуванні потреби в досягненні; розвиток волевих якостей, цілеспрямованості; формуванні навичок роботи в групі; формуванні навичок комунікативної культури та формуванні соціально активної і життєва компетентної особистості, здатної до саморозвитку, самовдосконаленню і самореалізації.

Дослідження науковців свідчать, що цей метод не потребує великих матеріальних і часових витрат й допускає варіативність навчання. Проблема ситуація може бути висвітлена як при вивченні нової теми у викладенні теоретичного матеріалу так і може використовуватися з метою узагальнення та систематизації матеріалу. Як інтерактивний метод навчання кейс-метод ефективний у використанні вивченні економічних, суспільних і соціальних наук, мови й літератури та професійних дисциплін.

Робота над кейсом передбачає розбір конкретної ситуації з певного сценарію, який включає самостійну роботу; «мозковий штурм» в мережах малої групи; публічний виступ із представленням та захистом запропонованого рішення та контрольне опитування учасників на предмет знання фактів кейсу, що розбирається.

Роботу над кейсом поділяють на два основні етапи: домашня самостійна робота й робота в аудиторії.

Алгоритм проведення занять із застосуванням кейс-методу передбачає:

I етап – заздалегідь складені кейси викладач роздає студентам не пізніше як за день до заняття. Студенти самостійно розглядають кейс, підбирають додаткову інформацію і літературу для його вирішення.

II етап – заняття розпочинаються з контролю знань студентів, з'ясування центральної проблеми, яку необхідно вирішити. Розділів групу студентів на мали робочі групи дати різні ситуації для вирішення кейсу або всім однакові. Викладач контролює роботу малих груп, допомагає, уникаючи прямих консультацій. Студенти можуть використовувати допоміжну літературу, підручники, довідники. Кожна мала група обирає «спікера», який на етапі презентації рішень висловлює думку групи. У ході дискусії можливі питання до виступаючого, виступи і доповнення членів групи, викладач слідкує за ходом дискусії і шляхом голосування обирається спільне вирішення проблемної ситуації. На етапі підведення підсумків викладач інформує про вирішення проблеми в реальному житті або обґрунтовує власну версію і обов'язково оприлюднює кращі результати, оцінює роботу кожної малої групи і кожного студента.

Для ефективного використання кейс-методу необхідно створювати **спеціальні умови**: забезпечення достатньо високої складності пізнавальних проблем, які потрібно вирішувати студентам; створення викладачем логічного ряду запитань щодо пізнавальної проблеми, які спонукають студентську молодь до пошуку істини; створення в аудиторії атмосфери психологічного комфорту, яка має сприяти вільному висловлюванню студентами думки, не боячись помилки; відведення спеціального часу на осмислення способів вирішення проблеми та організація спеціальної підготовки викладачів до запровадження методики.

Таким чином, треба визначити, що застосування викладачем кейс-методу з одного боку **стимулює індивідуальну активність студентів**, формує позитивну мотивацію до навчання, зменшує «пасивних» і невпевнених у собі студентів, забезпечує високу ефективність навчання і розвитку майбутніх фахівців, формує певні особистісні якості і компетенції, а з другого **дає можливість самому викладачеві**: самовдосконалюватись, по-іншому мислити й діяти та оновлювати власний творчий потенціал.

Цілком ймовірно найближчими роками ситуативна методика стане домінуючою. Але вже в наш час в її розвитку спостерігається поєднання накопиченого міжнародного досвіду з національною методичною специфікою.

Список використаних джерел:

1. Михайлова Е. А. Кейс і кейс-метод. – К. : Центр Марк. досл. і менедж., 1999.

2. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Упор. О. Сидоренко, В. Чуба. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2001.
3. Сурмін Ю. П. Метод аналізу ситуацій (case study) та його навчальні можливості. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології: Кол. моногр. – К.: МАУП, 2005.

Transliteration of References:

1. Mykhailova E. (1999). Case and case-method. – K.: Centre of marketing researches and management, 1999.
2. Situational teaching methodology: theory and practice / Compiled by О. Sydorenko, V. Chuba. – K.: Centre of innovation and development, 2001.
3. Surmin Yu. (2005). Method of situational analysis (case study) and its educational possibilities. Globalization and Bologna process: problems and technologies: Col. monograph. – K.: MAUP, 2005.

Отримано 19.02.2024
Рецензовано 22.02.2024
Доопрацьовану версію отримано 25.02.2024
Прийнято до друку 27.02.2024

MYKOLA Mykolayovych KUDRYA,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor,
Department of Linguistics and Translation, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan
University, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8840-4402>

E-mail: kudria.m.m@gmail.com

CASE TECHNOLOGIES FOR EFFECTIVE FOREIGN LANGUAGE LEARNING

* публікація здійснена за підтримки СЄІП (Україна - Франція) та
БФ «Освіта: майбутнє»